Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muistio

22.9.2023

EU/1096/2023
EU/1096/2023-SM-3

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle tilapäisensuojelun direktiivin käyttöön ottamisesta Ukrainan tilanteeseen vastaamiseksi; komission ehdotus neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi tilapäisen suojelun jatkamisesta

Venäjän 24.2.2022 Ukrainassa aloittaman suurhyökkäyksen vuoksi miljoonat ihmiset ovat paenneet Ukrainasta naapurimaihin. Miljoonat muut ovat paenneet Ukrainan sisällä. Neuvosto päätti tilapäisen suojelun käyttöönotosta Ukrainan tilanteeseen vastaamiseksi 4.3.2022 tehdyllä neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2022/382. Tilapäistä suojelua saa tällä hetkellä yli 4 miljoonaa ihmistä.

Komissio ehdottaa 19.9.2023 antamassaan ehdotuksessa neuvoston päätökseksi (COM(2023) 546 final) tilapäisen suojelun jatkamista vielä vuodella, 3.3.2025 saakka. Uusi päätös on tehtävä, koska alkuperäisen neuvoston täytäntöönpanopäätöksen voimassaolo päättyy 4.3.2024. Tilapäisen suojelun direktiivin mukaan suojelun jatkaminen edellyttää uutta päätöstä.

Puheenjohtajavaltio Espanja tavoittelee asiasta poliittista yhteisymmärrystä ensi viikon torstain (28.9.) oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa.

Tilapäisen suojelun ajatuksena on, että suojelua saavilla on yhdenmukainen asema ja oikeudet kaikissa unionin jäsenvaltiossa. Tilapäisen suojelun antaminen myös vähentää siirtymään joutuneiden henkilöiden tarvetta hakea välittömästi kansainvälistä suojelua, mikä helpottaa jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmiin kohdistuvaa painetta.

Ukrainan sotilaallisen tilanteen kehitystä on erittäin vaikea arvioida. Toistaiseksi edellytyksiä pysyvälle rauhalle on vaikea nähdä ja sodan arvioidaan jatkuvan vielä pitkään. Ukrainan humanitaarinen tilanne on vaikea, mutta vakiintunut. Sodassa tai Ukrainan sisäisessä tilanteessa ei ole tapahtunut kevään 2023 jälkeen muutoksia, jotka olisivat merkittävästi muuttaneet maan pakolaistilannetta. Ukrainalaisten liike EU-alueelle on pysynyt tasaisena ja sen

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sisäministeriö				
PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@gov.fi www.intermin.fi

ennustetaan jatkuvan. Komissio toteaa tämän tilanteen osoittavan, että tarve tilapäisen suojelun antamiselle jatkuu. Tästä syystä se ehdottaa, että tilapäisen suojelun antamista jatketaan.

Jäsenvaltioiden olisi annettava tilapäistä suojelua tämänhetkisen neuvoston täytäntöönpanopäätöksen 2022/382 artiklassa 2 mainituille henkilöryhmille. Henkilöt, joihin tilapäistä suojelua sovelletaan, olisivat siten samat kuin nykyisin. Jäsenvaltioilla on edelleen direktiiviin perustuva mahdollisuus ulottaa suojelu myös muihin henkilöryhmiin.

Suomen kanta

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan Suomi auttaa täysimääräisesti Ukrainasta sotaa paenneita ja jatkaa heidän suojeluaan hyvässä yhteistyössä muiden EU-maiden kanssa. Kiinnitetään erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin, kuten ilman huoltajia Ukrainasta sotaa paenneisiin lapsiin.

Suomi pitää tärkeänä, että Ukrainasta sotaa pakenevien ihmisten tilanteessa on edelleen käytössä yhteinen eurooppalainen ratkaisu, jonka avulla näille ihmisille voidaan taata jäsenvaltioissa välitöntä suojaa ja yhdenmukainen asema.

Suomi pitää tärkeänä, että käsillä olevan kaltaisia tilanteita varten luotu EU:n tilapäisen suojelun mekanismi pysyy käytössä ja kannattaa neuvoston päätöstä jatkaa tilapäisen suojelun antamista. Suomi pitää tärkeänä, että henkilöryhmät, joihin tilapäistä suojelua sovelletaan, kuvataan neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Tilanne Suomessa

Suomeen saapuvien ukrainalaisten määrä on pysynyt suhteellisen vakaana jo pidemmän aikaa. Hakemusmäärä on laskenut hitaasti, mutta tasaisesti. Sodan yhä jatkuessa hakemusmäärän voidaan olettaa vakiintuvan hieman nykyistä alhaisemmalle tasolle. Lyhyellä aikavälillä ei ole havaittavissa muutoksia, jotka vaikuttaisivat hakemusmäärän kehitykseen merkittävästi.

Suomessa on saanut tilapäistä suojelua yhteensä noin 63 700 henkilöä. Kuluvana vuonna tilapäistä suojelua koskevia rekisteröintejä on tehty n. 16 400 (tilanne 19.9.). Vuoden 2023 arviota on tarkennettu tämänhetkisen toteuman perusteella. Päivitetyn arvion mukaan Ukrainasta saapuu tänä vuonna Suomeen 20 000 – 25 000 tilapäisen suojelun hakijaa (aikaisempi arvio 20 000 – 30 000). Sodan aiheuttaman muuttoliikkeen odotetaan jatkuvan myös vuonna 2024. Arvio vuoden 2024 tilapäisen suojelun hakemusmäärästä on 10 000 – 15 000.

Vastaanottojärjestelmässä on kirjoilla noin 37 700 ukrainalaista. Kuntiin siirtyneiden (7 000) lisäksi vastaanottojärjestelmästä on poistunut noin 15 500 ukrainalaista, joista suurin osa on todennäköisesti palannut Ukrainaan tai siirtynyt muihin EU-maihin.